

ІНСТРУКЦІЯ

керівному складу, працівникам і студентам ВСП "Ніжинський фаховий коледж НУБіП України " щодо безпеки поведінки та дій у надзвичайних ситуаціях, пов'язаних із терористичними актами та збройними конфліктами (на особливий період)

I. Загальні положення

1. У цій інструкції викладено порядок дій посадових осіб з питань цивільного захисту, керівників структурних підрозділів щодо організації захисту працівників і студентів у надзвичайних ситуаціях соціального та воєнного характеру, а також рекомендації співробітникам і студентам щодо особистої безпеки, поведінки та дій в умовах, що складаються в зонах скоєння терористичних (диверсійних) актів або бойових дій.

2. Варто пам'ятати, що найбільш розповсюдженими джерелами небезпеки в таких надзвичайних ситуаціях є застосування вибухових пристроїв, стрілецької зброї, артилерійських систем залпового вогню та авіації, що призводить до великих втрат серед населення, руйнування будівель і споруд, комунально-енергетичних мереж. Не виключається також застосування отруйних, радіоактивних речовин і бактеріологічних препаратів.

Крім того, скоєння терористичного акту чи застосування зброї на потенційно-небезпечних об'єктах може призвести до техногенних аварій і виникнення вторинних факторів ураження персоналу та населення.

Тому керівники підрозділів, органів управління та формувань цивільного захисту повинні:

- знати та вміти реалізовувати завдання, що на них покладаються у сфері ЦЗ за посадою;
- знати основні способи та засоби захисту людей у вірогідних НС, безпечного виконання завдань, покладених на підпорядковані їм підрозділи;
- організовувати та забезпечувати виконання заходів захисту передбачених Планом цивільного захисту (планом дій) та рекомендацій, викладених у цій інструкції;
- своєчасно інформувати підпорядкований їм персонал про обстановку, заходи захисту, втілюючи в них впевненість (віру) в можливість реального захисту та порятунку.

Працівники і студенти, не зараховані до органів управління ЦЗ, повинні:

- знати порядок оповіщення про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій, сигнали оповіщення та порядок дій за цими сигналами.

З моменту надходження повідомлення про загрозу або виникнення НС постійно тримати в робочому стані радіо, -телеприймачі в готовності до прийняття наступної інформації від вищих органів управління ЦЗ чи військового командування;

- своєчасно і точно виконувати рекомендації (розпорядження) органів управління цивільного захисту (воєнного командування);
- знати місце розташування сховищ та укриттів за місцем роботи та проживання;
- завчасно підготувати (придбати) індивідуальні засоби захисту органів дихання та шкіри для себе і членів сім'ї, за потребою користуватись ними;
- знати фізико-хімічні властивості небезпечних хімічних речовин, що використовуються на потенційно-небезпечних об'єктах, ознаки ураження, заходи захисту, порядок надання першої допомоги при отруєнні (ураженні);
- уміти надавати домедичну допомогу потерпілим (самодопомогу), зокрема щодо тимчасового зупинення артеріальної та венозної кровотечі, виведення потерпілого з больового шоку, фіксації переломів, проведення штучного дихання та непрямого масажу серця;
- знати номери телефонів аварійно-рятувальних служб, міліції, швидкої допомоги, а також посадових осіб коледжу, які працюють у сфері забезпечення техногенної, пожежної безпеки та цивільного захисту.

II. Визначення термінів, які використовуються в цій інструкції

1. Аварійно-рятувальна служба – сукупність організаційно об'єднаних органів управління, сил та засобів призначених для аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.
2. Засоби цивільного захисту – протипожежне, аварійно-рятувальне та інше спеціальне обладнання, механізми, прилади, інструменти, вироби медичного призначення, лікарські засоби, засоби колективного та індивідуального захисту, які призначені та використовуються під час виконання завдань цивільного захисту.
3. Евакуація – організоване виведення чи вивезення із зони надзвичайної ситуації або зони можливого ураження населення, якщо виникає загроза його життю або здоров'ю, а також матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення.
4. Надзвичайна ситуація – обстановка на окремій території чи суб'єкті господарювання на ній, або водному об'єкті, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, з застосуванням засобів ураження, або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю та здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності.
5. Небезпечна хімічна речовина – хімічна, токсична речовина, яка становить небезпеку для життя і здоров'я людей, тварин та довкілля.
6. Особливий період – це період переведення збройних сил, цивільного захисту в повну готовність, ведення бойових дій та захист населення у воєнний час, а також період відновлення економіки, ліквідації наслідків збройного конфлікту.

7. Персонал (особовий склад) – керівник закладу (підрозділу), його заступники, педагогічні працівники, студенти, інженерно-технічні, медичні працівники та працівники інших сфер обслуговування і забезпечення освітнього процесу.
8. Потенційно-небезпечний об'єкт – об'єкт, на якому використовуються, переробляються, зберігаються чи транспортуються небезпечні речовини, біологічні препарати, а також інші об'єкти, що за певних обставин можуть створити реальну загрозу виникнення аварії.
9. Тероризм – суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому цілеспрямованому застосуванні насильства, шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади, або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я людей з метою досягнення злочинних цілей.
10. Терористичний акт – злочинне діяння у формі застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, відповідальність за які передбачена статтею 255 Кримінального кодексу України.
11. Техногенна аварія – небезпечна подія техногенного характеру, що спричинила ураження, травмування населення або створює на окремій території загрозу життю або здоров'ю населення та призводить до руйнування будівель, споруд, обладнання, транспортних засобів, порушення виробничого або транспортного процесу чи спричиняє наднормативні, аварійні викиди забруднюючих речовин та інший шкідливий вплив на навколишнє природне середовище.

III. Порядок поведінки та дій персоналу в надзвичайних ситуаціях, пов'язаних із терористичними актами і збройними конфліктами

У разі загрози та скоєння терористичних актів

1. Порядок дій керівного складу органів управління цивільного захисту:

- 1.1. З'ясувати обстановку (сутність загрози, коли, де, що трапилось, наявність втрат, стан систем життєзабезпечення);
- 1.2. Віддати першочергові розпорядження щодо:
- евакуації людей за потребою, гасіння пожеж;
 - виклику необхідних працівників;
 - посилення охорони тощо.
- 1.3. негайно доповісти директору (штабу ЦЗ) про те, що трапилось і вжити заходи.
- 1.4. За згодою директора або начальника штабу ЦЗ повідомити чергового Управління МВС (тел. 102), Управління ДСНС (тел. 101).
- 1.5. Організувати виконання заходів, передбачених Планом дій, та забезпечити виконання рішень штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації (комісії з питань НС).

Під особистим контролем здійснити:

- посилення охорони та режиму пропуску;

- заходи, спрямовані на підвищення пожежної безпеки;
 - скасування масових заходів;
 - організаційну, роз'яснювальну роботу, спрямовану на підвищення пильності;
 - оповіщення, збір та підготовку до дій формувань ЦЗ (за рішенням директора);
 - проведення інструктажів і практичних занять зі співробітниками та студентами щодо порядку дій в умовах, що складаються;
 - підготовку до надання домедичної допомоги та психологічної підтримки потерпілим;
 - організацію надання такої допомоги;
 - систематичне інформування особового складу про обстановку і заходи захисту, що вживаються керівництвом коледжу та спеціальними службами.
- 1.6. З прибуттям представників служби безпеки, поліції, ДСНС виконувати розпорядження керівника антитерористичної операції та сприяти йому, та керівникам спеціальних підрозділів у виконанні покладених на них завдань.
- 1.7. З надходженням рішення директора або штабу з ліквідації наслідків НС щодо внесення змін до режиму роботи і навчання забезпечити реалізацію цього рішення.
- 1.8. При наявності потерпілих організувати надання їм домедичної допомоги та психологічної підтримки.
- 1.9. Щодня інформувати штаб ЦЗ про обстановку, втрати, потерпілих та вжиті заходи.

У разі виявлення вибухонебезпечного предмету або надходження інформації про «мінування, закладення вибухівки»

1. Ні за яких обставин не торкатися до знахідки!
2. негайно огородити місце, де знаходиться вибухонебезпечний предмет, позначити його та заборонити прохід у небезпечну зону.
3. Викликати оперативну службу порятунку ДСНС (тел. 101), поліцію (тел.102) та повідомити міське управління з питань НС та ЦЗН (тел. 2-05-94).
4. Інформувати штаб ЦЗ коледжу про обстановку і вжиті заходи.

Якщо вибухонебезпечний предмет виявлено в приміщенні:

- негайно евакуювати людей;
- виставити охорону біля входу в будівлю;
- з прибуттям представників оперативних служб СБУ, ДСНС, УМВС виконувати розпорядження керівника робіт з локалізації НС.

2. Порядок поведінки та дій персоналу (особового складу) підрозділу в умовах загрози та скоєння терактів.

2.1. Загальні заходи особистої безпеки:

- довести отриману інформацію про загрозу скоєння теракту до свого керівника;
- зберігаючи рівновагу, точно і беззастережно виконувати рекомендації органів цивільного захисту, працівників органів правопорядку;

- не втрачати пильності; якщо ви помітили підозрілих людей, невідомі підозрілі предмети або речовини чи речі – негайно повідомити чергового відділу поліції, або зателефонувати за номером 102.

Не рекомендується:

- відвідувати розважальні заклади, кінотеатри, театри та інші місця з масовим перебуванням людей;
- торкатися до небезпечних предметів і речовин невідомого походження, «забутих», «загублених» речей тощо.

Якщо небезпека поблизу місця проживання (роботи), необхідно:

- прибрати із приміщень, балконів легкозаймисті, пожежовибухонебезпечні речовини;
- закрити крани газо-, водопостачання, відключити електроприлади та обладнання;
- підготуватись до можливої евакуації;
- з'ясувати за місцем роботи подальший режим роботи і навчання.

Якщо є можливість, виїхати до родичів в інший населений пункт, або на дачу.

2.2. Порядок поведінки та дій у конкретних випадках

2.2.1. При виявленні вибухонебезпечних предметів і речовин:

- не торкатися до них, негайно повідомити свого керівника та поліцію (телефон 102), чи службу порятунку ДСНС (тел. 101);
- обгородити місце знаходження небезпечного предмета (речовини) та позначити яскравою стрічкою, виставити охорону;
- з прибуттям оперативної групи спецслужб (УМВС, ДСНС, СБУ), беззастережно виконувати вказівки керівника групи;
- перебуваючи в небезпечній зоні, не користуватися мобільним телефоном.

2.2.2. Якщо стався вибух і Ви в небезпечній зоні:

- згрупувавшись, швидко падайте на підлогу, на землю;
- закрийте руками голову так, щоб обличчя, голова та вушні раковини були щільно прикриті;
- остерігайтеся можливого обвалу конструкцій, обірваних проводів, осередків пожеж;
- терміново виходьте із небезпечної зони.

Якщо Ви поранені, надайте собі першу допомогу, та надайте допомогу потерпілим, які можуть бути поруч.

2.2.3. Якщо Ви стали заручником у терористів:

- дотримуйтесь спокою, сховайте дорогі прикраси, цінні речі;
- беззастережно виконуйте розпорядження терористів. Просіть дозволу на будь-які дії, навіть на те, щоб відкрити сумочку чи барсетку;
- при першій нагоді повідомте про своє місцезнаходження рідних чи міліцію, намагаючись не привертати уваги терористів;
- не спілкуйтеся на воєнну, релігійну чи політичну теми;
- уважно стежте за поведінкою злочинців і їхніми намірами.

Пам'ятайте! З метою визволення заручників та знешкодження терористів спецпідрозділами СБУ може проводитись антитерористична операція. Тому завчасно відшукайте найбільш безпечне місце на випадок штурму, подалі від вікон і дверей.

У разі штурму:

- падайте на підлогу, за крісла;
- за потребою, користуйтеся підручними засобами захисту органів дихання;
- беззастережно виконуйте команди визволителів.

2.2.4. Якщо теракт стався на потенційно-небезпечному об'єкті, чинники небезпеки такі, як і в разі виникнення аварії з викидом небезпечних речовин.

Основний спосіб захисту – термінова тимчасова евакуація працівників і студентів.

Від Вас необхідні спокійні усвідомлені дії під час евакуації, а якщо Ви за межами коледжу – якомога швидкий вихід із небезпечної зони в напрямку, перпендикулярному до напрямку вітру;

- під час руху, за потребою, користуватись засобами індивідуального захисту органів дихання.

Якщо Ви не встигли залишити небезпечну зону, потрібно загерметизувати приміщення і перебувати в ньому до ліквідації НС.

Якщо відчули ознаки отруєння (головний біль, нудота, задишка) негайно зверніться до лікаря.

2.2.5. У разі аварії або диверсії на гідротехнічному об'єкті (при загрозі катастрофічного затоплення) прослухати інформацію місцевих органів ЦЗН, про евакуацію.

Якщо Ви перебуваєте в зоні катастрофічного затоплення, необхідно:

- закрити крани газо-, водопостачання, відключити квартиру, будинок від електромережі;
- одягтися по сезону, взяти з собою документи, речі, гроші, цінні речі, продукти харчування, питну воду;
- вийти в безпечне місце (або в район), рекомендований місцевими органами з питань НС та ЦЗН.

Якщо в цей час Ви на роботі, виконувати розпорядження керівництва університету.

В особливий період у разі збройного конфлікту, виникнення НС воєнного характеру.

1. Порядок дій керівного складу, органів управління цивільного захисту.

Система цивільного захисту із мирного на воєнний стан може переводитись планово, поетапно, або одразу в режим воєнного стану, у разі раптового нападу.

1.1. У разі раптового нападу збройних сил супротивника:

- організовано провести оповіщення працівників і студентів за встановленою схемою;
- віддати розпорядження про безаварійну зупинку технічного обладнання, призупинення роботи і навчання та здійснити контроль за виконанням;
- негайно вжити заходів щодо підвищення захисних властивостей будівель і споруд;
- оперативно звільнити приміщення укриттів і підготувати їх до використання за призначенням;
- привести в готовність формування цивільного захисту та забезпечити введення їх в дію, залежно від обстановки;
- вжити заходів щодо забезпечення особового складу засобами індивідуального захисту (отримати наявні, при нестачі придбати або виготовити ВМП);
- за сигналом «Увага всім!» та повідомленнями «Повітряна тривога!», або «Радіаційна небезпека!» забезпечити укриття особового складу;
- постійно тримати в робочому режимі засоби зв'язку, радіомовлення та телебачення з метою своєчасного отримання інформації про зміну обстановки;
- кожні дві години доповідати штабу ЦЗ про вжиті заходи захисту, обстановку та втрати.

Після повітряного або артилерійського нападу:

- віддати розпорядження підпорядкованим керівникам служб та ланок ЦЗ щодо повернення особового складу на свої робочі (навчальні) місця;
- перевірити стан будівель, системи життєзабезпечення, технічного обладнання і надати інформацію штабу ЦЗ;

У разі виникнення пожежі:

- викликати оперативну службу порятунку ДСНС (тел. 101);
- задіяти добровільну пожежну дружину, ланку пожежогасіння, вжити заходів щодо локалізації пожежі подручними засобами пожежогасіння;
- організувати надання домедичної допомоги потерпілим, за потребою направити потерпілих до лікувальних закладів.

Далі діяти відповідно до Плану ЦЗ, рішень начальника штабу з ліквідації НС (голови комісії з питань НС) та рішень дтректора – керівника цивільного захисту;

- уточнити дані щодо втрат серед особового складу, поранених, травмованих та матеріальних збитків і надати відповідну письмову інформацію штабу ЦЗ.

1.2. При плановому переведенні системи цивільного захисту з мирного на воєнний стан.

Переведення системи ЦЗ на особливий період здійснюється на підставі розпорядження вищих органів управління у сфері ЦЗ.

З отриманням такого розпорядження наказом директора вводиться в дію План цивільного захисту на особливий період;

- затверджується персональний склад штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації;
- уточнюються та конкретизуються завдання органам управління, структурним підрозділам і формуванням ЦЗ.

Завданням керівників підрозділів, керівників органів управління і сил ЦЗ є забезпечення виконання завдань, визначених директором відповідно до їхніх функціональних обов'язків, та заходів, передбачених планом переведення цивільного захисту на воєнний час (особливий період).

Зокрема щодо:

- приведення в готовність органів управління, формувань цивільного захисту та евакуаційних органів, забезпечення цих органів приладдям, засобами захисту і табельним майном;
- виконання заходів, спрямованих на підвищення стійкості будівель, споруд, технічного обладнання, технічних засобів оповіщення та інформування;
- підвищення захисних властивостей житлових і службових приміщень;
- переведення керівного складу ЦЗ на цілодобове перебування в коледжі;
- приведення в готовність пунктів управління ЦЗ та організації їхньої роботи;
- посилення охорони, організації чергування, керівного складу в пунктах управління;
- забезпечення персоналу засобами індивідуального захисту;
- приведення в готовність укриттів (захисних споруд ЦЗ), що передбачає: виконання пристосувальних робіт; забезпечення питною водою, продуктами харчування та медикаментами;
- заміни педагогічних, інженерно-технічних працівників та фахівців, призваних до лав Збройних сил України, УМВС, Національної гвардії та СБУ;
- організації інформаційної роботи серед працівників і студентів;
- внесення змін до навчального процесу;
- підготовки до евакуації;
- підвищення рівня пожежної безпеки та підтримки санітарного благополуччя;
- організації надання домедичної та психологічної допомоги потерпілим.

У разі погіршення обстановки в період планового переведення системи ЦЗ на особливий період і виникнення обставин, що загрожують життю та здоров'ю підпорядкованого особового складу, керівник зобов'язаний негайно вжити заходів щодо захисту персоналу:

- віддати команду щодо використання засобів індивідуального захисту;
- евакуювати персонал із зони небезпеки;
- призупинити роботу і розмістити людей в укритті;
- вжити заходів щодо збереження матеріальних цінностей;

- доповісти штабу ЦЗ про обстановку, що склалася, та вжиті заходи щодо захисту персоналу.

2. Порядок поведінки та дій персоналу (працівників і студентів).

Слід пам'ятати, що в зоні бойових дій, внаслідок застосування авіації, артилерійських систем, стрілецької зброї, населенню загрожує, насамперед, пряме ураження, що може призвести до гибелі, тяжких поранень, контузій, опіків тощо.

Крім того, по-перше, виникають вторинні фактори ураження внаслідок руйнування будівель і споруд, виникнення пожеж, аварій на потенційно – небезпечних об'єктах господарювання;

По-друге, на території, де ведуться (велись) бойові дії, можуть залишатись боєприпаси, що не розірвалися, міни та інші замасковані вибухові пристрої.

За таких умов, кожен, хто за якихось причин залишився в зоні бойових дій чи скоєння диверсійних актів, повинен подбати про особисту безпеку, та безпеку своєї родини.

2.1. Основним способом захисту персоналу та населення є завчасна евакуація із зони можливих бойових дій. Необхідно скористатися такою можливістю.

Якщо евакуація не проводилась, бажано самостійно на деякий термін виїхати до родичів або друзів, що мешкають у благополучному регіоні за умов, що Ви не приписані до військових частин Збройних сил України, національної гвардії, СБУ та в разі призупинення функціонування підприємства, установи, закладу.

2.2. Якщо ж Ви залишилися в небезпечній зоні:

- з'ясуйте адресу розташування найближчого укриття;
- підготуйте до використання як укриття приміщення за місцем проживання, які розташовані у підвалах, напівпідвалах, овочесховища, льохи, (підсилення конструкцій, герметизація, закладання віконних проїомів тощо);
- підготуйте деякий запас продуктів харчування, питної води, ліхтарі, радіоприймачі та засоби пожежогасіння;
- радіоприймачі постійно тримайте в робочому режимі, щоб своєчасно отримати інформацію про обстановку від місцевих органів влади та військового командування.

Будьте уважні! Інформування про обстановку, заходи захисту, як правило, передаються вслід за сигналом «Увага всім». Якщо за цим сигналом буде оголошення «Повітряна тривога», негайно:

- вимкніть електроприлади, освітлення;
- перекрийте крани газу - ,водопостачання;
- візьміть документи, засоби захисту і перейдіть в укриття.

2.3. Під час стрілянини не виглядайте з вікон, тримайтеся далі від вікон і дверей;

- не користуйтеся фото – ,відеотехнікою;

- не намагайтеся фотографувати військовослужбовців, військові об'єкти, техніку тощо.

2.4. Суворо дотримуйтеся режиму (обмежень), встановлених військовим командуванням. Пам'ятайте! У зоні бойових дій може вводитись комендантська година, посилюється контроль за переміщенням людей і транспортних засобів. Може вводитись огляд особистих речей, транспортних засобів, перевірка документів, що засвідчують особу, тощо.

Беззаперечно виконуйте законні вимоги представників збройних сил та структур МВС, СБУ!

2.5. Рекомендуємо: не контактувати з озброєними людьми за власної ініціативи;

- не з'являйтесь в зоні розташування бойових порядків (позицій) збройних сил, в районах розташування військових частин, блокпостів тощо;

- не торкатися до нерозірваних боєприпасів;

- не піднімати (не брати) речі, залишені без нагляду, або «загублені» гаманці, барсетки, мобільні телефони, годинники, портмоне, радіоприймачі, дитячі іграшки тощо, бо вони можуть бути замаскованими вибуховими пристроями, які спрацюють на дотик, або дистанційно, якщо радіокеровані.

Про небезпечні знахідки обов'язково повідомте ДСНС або поліцію за телефонами 101 або 102, відповідно.

Будьте обережні, пересуваючись у парках, скверах, лісопосадках, інших місцях, де можуть бути приховані міни та інші фугаси з розтяжками. Необачність та необережність може закінчитись трагічно.

При підготовці цієї інструкції використані:

- Кодекс цивільного захисту України № 5403 – VI від 02. 10. 2012 р.;

- Закон України «Про боротьбу з тероризмом» № 638 – IV від 20.03.2003р.;

- Закон України «Про правовий режим воєнного стану» № 1647-III від 06.04.2000р.

- Положення про правові і організаційні основи дій структурних підрозділів МОНУ в разі загрози або виникнення терористичного акту, затверджене наказом МОН від 19. 05. 2006 р. № 385;

- Закону України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення військового стану в Україні» №9338 від 26.11.2018 р.